

ILGALAIKIS PLANAS 11 klasei (pavyzdys)

Parengė Vilniaus Gerosios Vilties vidurinės mokyklos dailės mokytoja ekspertė Irena Staknienė
Pastabas ir siūlymus teikė Ukmergės Antano Smetonos gimnazijos dailės mokytoja ekspertė Romualda Zareckienė

Rengėjų pastaba. Šis ilgalaikis planas – tai tik vienas iš galimų ilgalaikio planavimo variantų. Kiekvienas mokytojas planuoja vidurinio ugdymo turinį atsižvelgdamas į dailės dalyką pasirinkusių mokinių grupės pasiekimų lygį, interesus, polinkius, į savo darbo stiliaus savybes, mokyklos tradicijas. Planuojant ugdymo turinį ypač skatintinas mokytojų tarpusavio bendradarbiavimas ir dalinimasis gerąja patirtimi metodinėse grupėse, būreliuose. Kiekvienas mokytojas turėtų rasti sau patogiausią ir naudingiausią mokinių pasiekimų atžvilgiu, planavimo formą.

Dalykas: DAILĖ. Išplėstinis kursas.

Išplėstinio kurso pagrindas – bendrasis kursas. Rengiant šį planą, remiamasi ilgalaikiu planu bendrajam kursui. Išplėstiniame kurse keliami aukštesni reikalavimai raiškos užduotims, jų atlikimui skiriama papildoma raiškos valanda. Siūlomos sudėtingesnės kūrybinės užduotys. Didesnis dėmesys skiriamas individualiai dailės raiškai, gilinamasi į profesionalių vaizduojamosios dailės technikų pažinimą ir taikymą, interpretacijos subtilumus, savitos vizualiosios raiškos paieškas ir aktyvią kūrybinę veiklą socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Mokiniam sudaromos galimybės tobulinti juos dominančios dailės srities žinias ir gebėjimus, geriau susipažinti su šios srities kūrybos aplinka ir kūrybinio proceso ypatumais.

Klasė (koncentras): 11 (3 gimnazijos klasė)

Mokytojas:

Valandų skaičius: per savaitę – 3 val., per mokslo metus – 105 val.

Dailės dalyko tikslas 11 (3 gimnazijos) klasėse – plėtoti mokinių tradicinės vaizduojamosios ir šiuolaikinės vizualiosios išraiškos priemonių pažinimą, profesionalesnį jų taikymą asmeninėje kūryboje, gebėjimą komunikuoti dailės priemonėmis, ugdyti estetinę nuovoką ir kultūrinės kompetencijos pagrindus.

Uždaviniai:

- Savarankiškai ir tikslingai rinkdamiesi vizualinės kūrybos priemones ir būdus, juos analizuodami ir eksperimentuodami, įgyvendintų savo kūrybinius sumanymus.
- Rinkdami informaciją, analizuodami įvairius praeities ir dabarties dailės reiškinius, savo atradimus įtvirtintų kūrybinėje raiškoje.
- Interpretuodami įvairias praeities ir dabarties menines idėjas, siektų individualios vizualinės išraiškos ir toleruotų kitų savitumą.

- Bendradarbiautų ir prisiimtų atsakomybę už savo individualią kūrybinę veiklą ir bendro kūrybinio darbo rezultatus.
- Ugdytūsi gebėjimą teigiamai, savikritiškai ir tolerantiškai vertinti savo ir draugų kūrybinio darbo rezultatus.
- Pažintų pasaulio bei Lietuvos kultūros paveldą, suvoktų jo reikšmę, ugdytūsi paveldo išsaugojimo ir puoselėjimo poreikį.
- Plėtotų estetinio aplinkos tvarkymo poreikį ir parodinę veiklą, ugdytūsi kūrybinės bei kultūrinės raiškos rezultatų pristatymo gebėjimus, pasinaudotų estetinė patirtimi kasdieniniame gyvenime, aplinkoje ir bendraudami su žmonėmis.

Vertinimas. Mokyklos nustatyta tvarka – 10 balų sistema ar įskaita. Kiekvienas mokymosi ciklas baigiamas iš anksto numatytu atsiskaitomuoju darbu iš skirtingų veiklos sričių. Su mokiniais iš anksto aptariama, kokius balus (pažymius) ir už kokias veiklas (užduotis) jie turėtų sukaupti per sutartą laikotarpį (pamokų ciklą, mėnesį ar pusmetį). Vadovaujamosi Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK- 256 (žin., 2004, Nr. 35- 1150).

Šaltiniai, kuriais remtasi sudarant programą:

- Vidurinio ugdymo bendrosios programos. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269.
- Brandos egzaminų ir įskaitų programos. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1197.
- Vidurinio ugdymo programos aprašas. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 21 d. įsakymo Nr. V-1392 redakcija.
- Čiurlionytė, A. *Dailė*. Vadovėlis XI–XII klasei. I–II knyga. Kaunas: Šviesa, 2007.
- *Dailės žodynas*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1999.
- Dempsey, A. *Stiliai, judėjimai ir kryptys*. Enciklopedinis moderniojo meno vadovas. Vilnius: Presvika, 2004.
- Lucie-Smith, E. *Meno kryptys nuo 1945-ųjų*. Vilnius: R. Paknio leidykla, 1996.
- mkp.emokykla.lt/ars/
- Vijrand, T. *Jaunimui apie meną*. Kaunas: Šviesa, 1994.

Mokymosi turinio ir mokinių pasiekimų planas

	Mokymosi ciklas	Val.	Mokymo(si) tikslai	Mokinių pasiekimai	Mokinių veikla (užduotys)
	Įvadinė pamoka	1	Aptarti, kokių tikslų sieks per dailės pamokas, kokia bus vertinimo sistema. Susipažinti su menų brandos egzamino	3.3. Diskutuoti apie tai, kokiose profesijose ir verslo srityse praverčia dailės žinios, gebėjimai.	Aptaria dailės mokymosi tikslus ir uždavinius, menų egzamino reikalavimus, dailės žinių reikšmę.

			programa.		
1.	Tradicinės dailės ir šiuolaikinių vizualinių menų įvairovė. Piešimas iš natūros ir atminties.	10	Aptariant dailės kūrinių meninės išraiškos priemones, diskutuojant ir atliekant apklausą raštu, apibendrinti turimas žinias apie kūrinių įvairovę ir meninės kalbos ypatumus.	1.1. Savarankiškai pasirinkti vizualinę idėją remiantis įvairiais šaltiniais (kultūros paveldu, asmeniniais išgyvenimais, aplinkos ir gyvenimo vaizdais, kt.). Užfiksuoti idėją, ieškoti įvairių jos raiškos variantų. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.1. Palyginti praeities ir dabarties dailės kūrinius pagal jų meninės kalbos ypatumus, perteikiamas idėjas.	Darbas grupėse. Diagnostinės ir individualios raiškos užduotys: dailės vadovėlio medžiagos tyrinėjimas ir aptarimas; eskizų kūrimas; idėjų paieška; originalios kompozicijos kūrimas savarankiškai pasirinkus kūrybos priemones.
2.	Vizualinės atminties lavinimas. Gamta dailės kūriniuose. Vaizduojamoji dailė. Grafika. Linoraižinys.	14	Išanalizavus praeities ir dabarties dailininkų etiudus ir piešinius gamtos tema, eskizuoti iš natūros ar piešti iš atminties ir išsiaiškinti dailės raiškos įgūdžius, sukurti linoraižinį.	1.1. Savarankiškai pasirinkti vizualinę idėją remiantis įvairiais šaltiniais (kultūros paveldu, asmeniniais išgyvenimais, aplinkos ir gyvenimo vaizdais, kt.). Užfiksuoti idėją, ieškoti įvairių jos raiškos variantų. 1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišrias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.1. Palyginti praeities ir dabarties dailės kūrinius pagal jų meninės kalbos ypatumus, perteikiamas idėjas.	Eskizavimas iš natūros; piešimas iš atminties. Eskizų aptarimas. Lietuvos grafikų sukurtų raižinių tyrinėjimas. Kūrybinė užduotis: idėjų paieška remiantis sukurtais eskizais; klišės raižymas; atspaudų spausdinimas. Kūrybinės užduoties aptarimas ir įsivertinimas.
3.	Meno epochos ir dailės stiliai. Estetinių idealų kaita. Vaizduojamoji dailė. Grafika. Monotipija.	10	Analizuojant įvairių meninių epochų ir dailės stilių kūrinius, pagilinti žinias ir supratimą apie estetinių ir grožio idealų kaitą, jų panašumus ir skirtumus, sukurti monotipiją.	1.1. Savarankiškai pasirinkti vizualinę idėją remiantis įvairiais šaltiniais (kultūros paveldu, asmeniniais išgyvenimais, aplinkos ir gyvenimo vaizdais, kt.). Užfiksuoti idėją, ieškoti įvairių jos raiškos variantų. 1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišrias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.2. Nusakyti keletą skiriamųjų bruožų, meno simbolių ar kitų meninių ypatybių, pagal kurias dailės ar	Dailėtyrinė užduotis: įvairių istorinių laikotarpių ir šiuolaikinio žmogaus estetinių ir grožio idealų, svarbiausių dailės kūrinių stilistinių bruožų tyrinėjimas, apibūdinimas ir vertinimas. Profesionalių dailininkų ir mokinių sukurtų monotipijų meninės išraiškos analizavimas ir aptarimas. Monotipijų

				architektūros kūrinių galima priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai. 2.4. Tikslingai naudotis spausdintaisiais ir virtualiaisiais dailės kūrinių ištekliais įvairiais tikslais.	kūrimas.
4.	Kūrybiniai stiliai ir vaizdavimo būdai. Žmogus dailėje. Vaizduojamoji dailė. Grafika. Sausoji adata.	9	Išanalizavus įvairių kūrybinių stilių dailės kūrinių menines ypatybes, pasirinkti vizualinę idėją. Kurti grafinę kompoziciją sausosios adatos technika sekant pasirinkta stilistika arba siekti originalios raiškos.	1.1. Savarankiškai pasirinkti vizualinę idėją remiantis įvairiais šaltiniais (kultūros paveldu, asmeniniais išgyvenimais, aplinkos ir gyvenimo vaizdais, kt.). Užfiksuoti idėją, ieškoti įvairių jos raiškos variantų. 1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišriąsias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 1.4. Savarankiškai pristatyti savo kūrybos rezultatą pasirinkus tinkamą pristatymo būdą. Parengti reklamos ir informavimo priemonės (plakatą, skrajutę, prisistatymą internete). Užrašyti kūrinių metriką. 2.2. Nusakyti keletą skiriamųjų bruožų, meno simbolių ar kitų meninių ypatybių, pagal kurias dailės ar architektūros kūrinių galima priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai.	Diagnostinė užduotis: Sukurti kompoziciją su žmogaus atvaizdu (portretu). Profesionalių dailininkų kūrinių tyrinėjimas, vaizdavimo būdų ir stilistinių ypatumų analizavimas ir palyginimas. Iliustracijos kūrimas sausosios adatos technika pasirinkto poeto eilėraščiui. Kūrybinės užduoties pristatymas ir įsivertinimas.
5.	Architektūros stilių ir formų kaita. Vaizduojamoji dailė. Tapyba. Spalvinė raiška.	11	Atliekant tyrimą, pagilinti žinias ir supratimą apie Lietuvos ir pasaulio architektūros kūrinių menines ypatybes ir formų raidą. Tapyti miesto peizažą.	1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišriąsias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.2. Nusakyti keletą skiriamųjų bruožų, meno simbolių ar kitų meninių ypatybių, pagal kurias dailės ar architektūros kūrinių galima priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai. 2.4. Tikslingai naudotis spausdintaisiais ir virtualiaisiais dailės kūrinių ištekliais įvairiais tikslais.	Įvairių istorinių laikotarpių ir stilių architektūros formų ir detalių tyrinėjimas, palyginimas ir vertinimas. „ARS“ programos užduočių atlikimas. Eskizų piešimas. Tapybos kūrinių, vaizduojančių architektūrą, tyrinėjimas ir meninių bruožų aptarimas. Pasirinkto kūrinių spalvinės interpretacijos kūrimas.
6.	Estetinės	11	Tyrinėjant interjero,	1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišriąsias	Įvairių istorinių laikotarpių ir

	<p>aplinkos ypatybės. Dekoratyvinė dailė ir dizainas. Vaizduojamoji dailė. Tapyba. Akvarelė.</p>		<p>taikomosios dekoratyvinės dailės, dizaino gaminių formų ir dekoro meninius ypatumus, išsiaiškinti pasirinkto laikotarpio estetinius idealus. Kurti interjero akcento projektą interpretuojant pasirinktą stilistiką. Tapyti naturmortą.</p>	<p>dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.1. Palyginti praeities ir dabarties dailės kūrinius pagal jų meninės kalbos ypatumus, perteikiamas idėjas. 2.2. Nusakyti keletą skiriamųjų bruožų, meno simbolių ar kitų meninių ypatybių, pagal kurias dailės ar architektūros kūrinių galima priskirti tam tikrai epochai, meno krypčiai. 3.2. Analizuoti sukurtas vizualiąsias aplinkas (miestų erdves, pastatų eksterjerus ir interjerus) emocinės sveikatos, darnaus vystymosi, individualių kūrybinių poreikių aspektais.</p>	<p>stilių interjero pavyzdžių tyrinėjimas ir stilistinių ypatumų vertinimas. Pasirinkto interjero dekoratyvinio akcento kūrimas: projekto kūrimas naudojantis kompiuterine programa arba taikant fotokoliažo techniką; fotografavimas, pristatymas ir įsivertinimas. Natiurmorto su gėlėmis piešimas, tapytas akvarele ant sauso popieriaus arba akvarelės liejimas ant drėgno popieriaus. Sukurtų darbų aptarimas.</p>
7.	<p>Dailės ir architektūros paveldo išsaugojimas ateities kartoms. Vaizduojamoji dailė. Tapyba. Akrilas.</p>	11	<p>Analizuojant informaciją apie dailės ir architektūros muziejus, galerijas, juose saugomas vertybes, aptarti paveldo išsaugojimo svarbą. Sukurti kompoziciją akrilo technika.</p>	<p>1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišriąsias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.3. Diskutuoti apie tai, kaip istoriniai ir šiuolaikiniai dailės ir architektūros kūriniai yra eksponuojami, saugomi ateities kartoms. 2.4. Tikslingai naudotis spausdintaisiais ir virtualiaisiais dailės kūrinių ištekliais įvairiais tikslais.</p>	<p>Artimiausio muziejaus lankymas, informacijos apie paveldo objektus internete, elektroniniuose ir spausdintuose leidiniuose paieška ir analizavimas. Paveldo išsaugojimo svarbos aptarimas. Profesionalių dailininkų kūrybos analizavimas, idėjų paieška, savitos kompozicijos tapytas akrilu, pristatymas ir aptarimas.</p>
8.	<p>Tradicinė vaizduojamoji dailė: tapyba, grafika, skulptūra. Pasirinktų idėjų</p>	8	<p>Tyrinėjant seniau ir dabar sukurtus vaizduojamosios dailės kūrinius, aptarti ir palyginti jų meninės išraiškos priemones. Pasirinkti dailės kūrinių</p>	<p>1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 1.4. Savarankiškai pristatyti savo kūrybos rezultataus pasirinkus tinkamą pristatymo būdą. Parengti reklamos ir informavimo priemones (plakatą, skrajutę,</p>	<p>Liaudies ir profesionalių dailininkų tapybos, grafikos ir skulptūros kūrinių tyrinėjimas, vizualinių idėjų paieška ir perkūrimas kitos dailės šakos ar vaizdavimo būdo priemonėmis</p>

	interpretavimas.		(vizualinę idėją) ir perkurti ją kitos dailės šakos raiškos priemonėmis.	prisistatymą internete). Užrašyti kūrinio metriką. 2.1. Palyginti praeities ir dabarties dailės kūrinius pagal jų meninės kalbos ypatumus, perteikiamas idėjas.	(grafinė raiška perkuriama erdvinėmis arba tapybos priemonėmis, tapybinė – pakeista skulptūriniu ir kt.).
9.	Kūriniai pasakoja. Žanrai ir jų išnykimas. Tradicinė vaizduojamoji ir šiuolaikinė dailė.	12	Analizuojant įvairiais istoriniais laikotarpiais sukurtus dailės kūrinius, išsiaiškinti žanrų ypatumus. Sukurti pasirinkto žanro arba bežanrį kūrinį.	1.1. Savarankiškai pasirinkti vizualinę idėją remiantis įvairiais šaltiniais (kultūros paveldu, asmeniniais išgyvenimais, aplinkos ir gyvenimo vaizdais, kt.). Užfiksuoti idėją, ieškoti įvairių jos raiškos variantų. 1.2. Rinktis ir tikslingai taikyti tradicines ar mišrias dailės technikas siekiant įgyvendinti idėją. 1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis. 2.1. Palyginti praeities ir dabarties dailės kūrinius pagal jų meninės kalbos ypatumus, perteikiamas idėjas.	Įvairių istorinių laikotarpių ir meninių stilių dailės kūrinių žanrų ypatumų tyrinėjimas ir analizavimas. Dailės kūrinių, kai žanras ar jo motyvas atpažįstamas ir kai žanrų ribos išnykusios, palyginimas ir vertinimas. Kūrybinių idėjų paieška. Pasirinkto žanro arba bežanrio kūrinio pasirinkta dailės technika kūrimas.
10.	Paroda. Kūrybinės veiklos pristatymas mokyklos bendruomenei.	5	Remiantis įgyta patirtimi ir dailės gebėjimais, kurti mokyklinių meno renginių dizainą.	1.4. Savarankiškai pristatyti savo kūrybos rezultata pasirinkus tinkamą pristatymo būdą. Parengti reklamos ir informavimo priemonės (plakata, skrajutę, prisistatymą internete). Užrašyti kūrinio metriką.	Per mokslo metus sukurtų kūrinių eksponavimas, fotografavimas, parodos plakato ir lankstinuko kūrimas, recenzijų rašymas, informacijos apie parodą skelbimas mokyklos interneto svetainėje.
	Rezervinės pamokos.	3–4	Pasirengimas dailės olimpiadai, konkursams, projektams.	1.3. Tikslingai naudotis grafinėmis, spalvinėmis, erdvinėmis, audiovizualinėmis ar medijų meno išraiškos priemonėmis.	Individualios konsultacijos, kūrybos aprašų rengimas, kūrybinio aplanko sudarymas.

Ištekliai: mokinių grafinei, spalvinei, erdvinei ir audiovizualinei raiškai bei dailės pažinimui tinkamos dailės medžiagos, kūrybos priemonės, įrankiai, informaciniai leidiniai, dailės vadovėliai, žinytai ir enciklopedijos, žymiausių dailės ir tautodailės kūrinių reprodukcijų albumai, architektūros ir kultūros paminklų nuotraukos, kompiuteris ir interneto ryšys, skaitmeninis fotoaparatas ir kt.

Mokymo priemonės, dailės reikmenys ir medžiagos

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kiekis	Pastabos
----------	-------------	--------	----------

1	Almanachas „Dailė“	Užprenumeruoti metams	
2	Įvairaus formato, storio ir minkštumo baltas popierius	10 A1 formato lapų	
3	Spalvotas popierius,	10 A1 formato lapų	
4	Akvarelė	5 dėžutės	
5	Akrilas	6 pagrindinės spalvos (po 300 gr.)	
6	Dažai grafikai	3 spalvos (geltona, balta, raudona)	
7	Pastelė	5 dėžutės	
8	Juodas ir spalvotas tušas	10 indelių	
9	Molis	50 kg	
10	Gipsiniai modeliai	Rozetė, rutulys, kubas	
11	Linoleumas	4 m	
12	Plastikas	1 m	
13	Dažai spausdintuvui	1 komplektas (4 spalvos)	
14	Fotopopierius spausdintuvui	20 lapų	